

Společný dopis svazků samospráv národních parků a Křivoklátska

30. dubna 2024

Vážený pane prezidente, vážený pane premiére,

obracíme se na Vás jako zástupci samospráv ležících ve zvláště chráněných územích České republiky, která jsou (resp. mohla by být) chráněna formou národního parku. Jsme z několika různých míst naší republiky, míst od sebe vzdálených a velmi rozdílných. Spojuje nás láska ke krajinám, ve kterých žijeme. Těchto přírodně výjimečných oblastí si vážíme a cítíme za ně odpovědnost.

Bohužel nás však nespojuje pouze vřelý vztah k našim domovům, spojuje nás i palčivá zkušenost se státní ochranou přírody, především pak s formou, kterou je dnes vykonávána.

Jsme nuceni společně konstatovat, že území národních parků se stává privatizovaným skupinou úzkoprofilově zaměřených ochranářů a úředníků, bez odpovědnosti za důsledky svých přístupů. Jejich rozhodnutí přitom výrazně ovlivňují náš život a mnohdy dokonce vedou k velkým škodám.

Správci často porušují „svůj vlastní“ zákon o ochraně přírody a krajiny, nemají povinné předpisy, ty, které mají, nedodržují, stejně jako nedodržují sliby, které dávají, když tyto předpisy potřebují schválit.

Své záměry prosazují silou, přehlížejí hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel, regionální a místní poměry. Zcela upřednostňují ochranu přírody před bezpečností území a místních obyvatel.

To vše lze, neboť místní samosprávy nemají dostatečné postavení a vliv na územích národních parků, ač nesou negativní následky managementu správ (hašení požárů, ničení nejen obecních lesů kůrovcem šířícím se z parku, údržbu a opravy přetěžované veřejné infrastruktury, kumulaci odpadu a odpadků, následky overturismu a další).

Velmi jsme tedy vítali deklarovaný záměr Ministerstva životního prostředí revidovat zákon o ochraně přírody a krajiny.

Musíme však konstatovat naše zklamání. Předložený návrh revize zákona 114/92 Sb. stávající situaci nemění ani neřeší, spíše ji z pohledu samospráv zhoršuje. Jediným účelem návrhu je vyhlásit Národní park Křivoklátsko a trochu více „utáhnout šrouby“ ve stávajících územích.

Nedochází k žádné změně v základní otázce vymezení národních parků.

Nedochází k žádné změně v žádné z bližších ochranných podmínek již existujících národních parků.

Všichni jsme byli svědky největšího požáru v historii České republiky v NP České Švýcarsko v roce 2022, který následoval po letech ohromné a zásadně neřešené kůrovcové kalamity. Je tedy překvapující, že předkládaný návrh zákona neřeší změnu přístupu v otázkách požární bezpečnosti v národních parcích a okolí. Naopak do zákona bez blíže definované provázanosti s občanským zákoníkem a lesním zákonem zavádí institut „vstupu do lesa na vlastní nebezpečí“. Ten v realitě, kterou žijeme, pouze umožní správcům území dále neprovádět řádnou údržbu cest, a to včetně udržování příjezdových cest pro požární jednotky.

Nezměněné zůstává nadužívání vyhlášek a opatření obecné povahy.

Posílení role samospráv v národních parcích je sice ministerstvem životního prostředí prezentováno jako výrazné, omezuje se však na vytvoření dvoukomorového systému rad bez demokraticky definovaného systému nedohody. V době plošné snahy o digitalizaci státní správy zavádí čistě prezenční hlasování. Rady národních parků tak zůstávají jen poradním orgánem bez kompetencí. Dovolujeme si upozornit, že v rámci meziresortního řízení tuto problematiku detailně připomínkuje Úřad vlády.

Beze změny zůstává, že zásadní dokumenty jsou vydávány nepřezkoumatelným způsobem.

V zákoně absentuje v nedávné době výrazně diskutované téma bezpoplatkových lovů v národních parcích, které je regulováno pouze metodickou instrukcí z roku 2011, umožňující vznik korupčního prostředí.

Stran vyhlášení Národního parku Křivoklátsko si dovolíme citovat ze zásadní námitky podané v rámci meziresortního připomínkového řízení Ministerstvem pro místní rozvoj: *Podstatou materiálu je návrh vyhlášení Národního parku Křivoklátska. Důvody pro vyhlášení tohoto území v nejvyšší kategorii zvláště chráněných území, která má pokrývat území s „přirozenými nebo člověkem málo pozměněnými ekosystémy“, nebyly doloženy, proto je nezbytné toto doplnit. Je vhodné uvést, že prosté srovnání přírodních hodnot (ve smyslu § 15 zákona č. 114/1992 Sb.) Křivoklátska například s CHKO Jeseníky by nedopadlo ve prospěch předloženého návrhu. Předkladatel dostatečně nezdůvodnil ani v čem nevyhovuje, nepostačuje stávající forma ochrany.*

Důvodová zpráva žádným způsobem objektivně nevyhodnocuje možné další varianty managementu ekosystémů v centrální části Křivoklátska. Ministerstvo financí v zásadní připomínce uvádí, že *výběr navržené varianty nevychází z relevantního vyhodnocení nákladů a přínosů obou variant, ale z prostého konstatování potřeby zachování a obnovy přírodních lesních ekosystémů.* Důvodová zpráva se tak omezuje pouze na účelovou propagaci vzniku národního parku.

V kontextu výše uvedeného požadujeme především, aby zákon č. 114/1992 Sb. po revizi:

- **neupřednostňoval ochranu přírody před bezpečností příp. dalšími potřebami**
- **nenadužíval opatření obecné povahy jako institutu bez opravného prostředku**
- **skutečně posílil pozice samospráv v národních parcích a klíčové dokumenty vydával soudně přezkoumatelným způsobem**
- **řešil úpravu pravidel požární bezpečnosti v odpovídající provázanosti na další zákony**
- **řešil téma bezpoplatkových lovů v NP a eliminoval tvorbu korupčního prostředí**
- **stanovoval povinnosti pro správce území**

Dále požadujeme přepracování Závěrečné zprávy k hodnocení dopadů regulace (RIA), aby skutečně posoudila variantní řešení ochrany přírody centrální části Křivoklátska a umožnila tak transparentní a kvalifikované rozhodnutí o případném vyhlášení nového národního parku nebo jiné formy navýšení ochrany přírody tamtéž.

Jinými slovy, požadujeme důsledné a transparentní řešení připomínek podaných v meziresortním připomínkovém řízení k návrhu zákona č. 114 o ochraně přírody a krajiny. Pouze tak budou do budoucna národní parky v naší zemi v souladu s mezinárodní kategorizací IUCN vedle ochrany ekosystémů klást vyvážený důraz na podporu vzdělávání, rekreaci, osvětu a podporu místní ekonomiky, mj. i prostřednictvím udržitelného cestovního ruchu.

S úctou

Mgr. Jiřina Kraliková, předsedkyně Svazu šumavských obcí

Milan Dařina, předseda Svazku obcí v národním parku České Švýcarsko

Ing. Jan Sobotka, předseda Krkonoše - svazek měst a obcí

Mgr. Petra Svedíková Vávrová, MBA, předsedkyně Svazek obcí Národního parku Podyjí

Iveta Kohoutová, předsedkyně Svazek obcí Křivoklátska

Rozdělovník:

1. arm. gen. v. v. Ing. Petr Pavel, M.A., Hrad I. nádvoří č. p. 1, Hradčany, 119 08 Praha 1
2. Prof. PhDr. Petr Fiala, PhD., L.L.M., Úřad vlády ČR, nábřeží Edvarda Beneše 128/4, Praha 1, 118 00

Na vědomí:

3. PhDr. Ivan Bartoš, PhD., předseda Piráti, Na Moráni 360/3, 128 00 Praha 2
4. Ing. Marian Jurečka, předseda KDU-ČSL, palác Charitas, Karlovo náměstí 5, 128 00 Praha 2
5. Mgr. Bc. Vít Rakušan, předseda STAN, Malostranské náměstí 266/5, 118 00 Praha 1 – Malá Strana
6. Ing. Markéta Pekarová Adamová, předsedkyně TOP09, Opletalova 1603/57, 110 00 Praha 1
7. Ing. Zbyněk Stanjura, Ministerstvo financí, Letenská 15, 118 10 Praha 1
8. Mgr. Jana Kotalíková, Úřad vlády ČR, nábřeží Edvarda Beneše 128/4, Praha 1, 118 00